

12 juli 2021

Brev till Regeringen och riksdagsledamöter!

För två år sedan, på en presskonferens den 12 juli 2019, meddelade dåvarande utrikesministern Margot Wallström, att Sverige tills vidare inte hade för avsikt att ställa sig bakom FN:s konvention om ett förbud mot kärnvapen (Treaty for the Prohibition of Nuclear Weapons, TPNW). För många blev detta ett tungt besked – av två skäl.

- Dels det allt mer spända och instabila världsläget som kännetecknas av en allt snabbare upprustningstakt, en alltmer oförsonlig hållning mellan stormakterna och en tilltagande konkurrens bland annat om de upptinande arktiska områdena. Utvecklas detta till krig mellan kärnvapenmakterna blir konsekvenserna för hela mänskligheten och planeten oöverblickbara. Så länge de finns, kommer kärnvapnen att kunna användas.
- Dels det besynnerliga faktum att Sverige som sedan 50 - talet gått i bräschen för arbetet med att avskaffa kärnvapen, nu drog tillbaka sitt stöd för TPNW, en konvention Sverige mycket aktivt hade bidragit till att utforma och som Sverige tillsammans med 121 andra nationer hade röstat för i FN:s generalförsamling 2017.

På presskonferensen den 12 juli presenterades argument som skulle förklara varför Sverige inte längre, och tills vidare, inte var berett att stödja avtalet. Sedan dess har argumenten upprepats otaliga gånger. Men stannar vi upp och lyssnar noga så upptäcker vi att många av dem antingen är utan substans eller mycket svaga.

Ett av huvudargumenten har varit att Sverige skulle riskera att underminera sitt nära samarbete med USA och Nato om man tog ställning för kärnvapenförbudet. Det som inte nämns är att Nato idag har en utmärkt relation till båda Österrike och Irland, två av de tre länder i Europa som har ratificerat kärnvapenförbudet. Så sent som 6 april 2021 kunde man på Natowebbplatsen (https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_51979.htm) "Nato Updates" läsa: "Irland samarbetar med Nato på flera olika sätt, inklusive fredsstödjande operationer. Ett viktigt fokus är att arbeta tillsammans för att utveckla den militära förmågan och förbättra samverkan mellan den irländska militären och Natos medlemmar och andra partners inom Nato, samt inom EU och FN-ledda uppdrag."

I Wien kommer Nato snart att öppna en ny sambandscentral.

Ett annat vanligt argument är att TPNW konkurrerar med icke-spridningsavtalet (Non-Proliferation Treaty, NPT) som sedan 1970 varit en hörnsten i arbetet för kärnvapenedrustning. Men argumentet håller inte. Juridiska experter från bland annat Harvarduniversitetet i USA har klart visat att det är precis tvärtom. Genom att fördöma kärnvapnen på humanitära och folkrättsliga grunder ger TPNW ett kraftfullt stöd åt NPT:s nedrustningssträvan, något som i dag är synnerligen värdefullt att kunna tillgå när exempelvis både USA och Storbritannien öppet trotsar sina NPT förpliktelser och bygger ut sina kärnvapenarsenaler, Storbritannien med hela 44 procent.

Ett tredje återkommande argument är att TPNW är bristfälligt och svagt. Det är sant, och det finns mycket i det unga avtalet som måste utvecklas. Men det som inte nämns är att regelbundet återkommande översynskonferenser kommer att äga rum, precis som med NPT, där statsparterna får förfina och justera avtalet (Artikel 8:4 TPNW). NPT är 50 år gammalt och ännu idag arbetas det för att förstärka det. Sverige var bland de första staterna att ratificera NPT. I dag väljer vårt land att tills

vidare inte bli en part i TPNW. Detta innebär att vårt land för första gången i sin moderna historia avsäger sig möjligheten att konkret påverka ett nedrustningsavtals utveckling.

Ett fjärde argument är att det i dagsläget inte är någon mening med att skriva under avtalet, eftersom riksdagen ändå inte kommer att ratificera det. Och så är det. Riksdagen kommer inte att ratificera avtalet.

I stället för att ta hänsyn till upprepade opinionsundersökningar som visar att cirka fyra av fem av de tillfrågade vill att Sverige ska ställa sig bakom kärnvapenförbudet, har majoriteten av riksdagsledamöterna gjort andra prioriteringar. Dessa prioriteringar innebär att Sverige inte kan ansluta sig till det första juridiskt bindande internationella avtalet som förbjuder ett vapen som – om det någonsin tas i bruk – kommer att omöjliggöra människans fortsatta liv på jorden.

På presskonferensen den 12 juli, 2019 informerade Margot Wallström om att Sverige ämnade skapa ett forum (Stockholmsinitiativet) där ett antal icke-kärnvapenländer kunde mötas för att diskutera hur man effektivt kunde driva nedrustningsarbetet vad gäller kärnvapen. Det var ett lovligt initiativ. Alla försök till dialog och handling med syfte att avskaffa kärnvapen måste välkomnas.

Det är därför djupt beklagligt att Sverige tills vidare tackar nej till TPNW. Sverige avstår därmed från att använda ett verktyg med stor potential i kampen för en kärnvapenfri värld.

Ni politiker som prioriterat bort TPNW, kan ni förklara för oss varför ni har gjort det? Eftersom ni håller vår framtid i era händer anser vi att vi har rätt att fråga.

Vännernas samfund i Sverige, kväkarna

www.kvakare.se

Solveig – Karin Erdal

Tf ombud i Arbetsutskottet

e-post: au@kvakare.se

Sharon Gustafsson

Ombud i Fredskommittén

e-post: sharon.gustafsson@telia.com